

Každý pták se počítá!

Ve faunistické databázi České společnosti ornitologické **Avif.birds.cz**

Na dotazy odpovídá ředitel ČSO
a duchovní otec databáze Zdeněk Vermouzek

Můžete nám představit databázi Avif? K čemu slouží a v čem je unikátní?

Faunistická databáze ČSO, zkráceně Avif, je veřejně přístupná databáze pozorování ptáků (a netopýrů). Kdokoli může do této databáze zaplat jakékoli své pozorování a stejně tak se může podívat, co kdo viděl v uplynulých dnech nebo třeba před rokem na lokalitách v okolí anebo na druhém konci republiky. Unikátnost této databáze spočívá ve dvou věcech: Přestože Avif spravuje nevládní organizace bez jakékoli státní podpory a jde tedy de facto o zcela soukromý počín, ČSO poskytuje všechna data zcela zdarma na základě otevřené licence creative commons. To není ani zdaleka běžné ani u státních databází pořízených za veřejné peníze, natožpak u databází soukromých. My v ČSO naopak razíme myšlenku, že data jsou především jednotlivých pozorovatelů, kteří je chtějí sdílet (jinak by je do databáze nezapisovali) a ČSO pouze poskytuje prostředky k tomuto sdílení. Druhým unikátním rysem je možnost rozšiřování. Na společném základu nyní běží řada specializovaných programů, od sledování čapích hnízd, přes výzkum nářečí strnadů obecných až po kroužkování ptáků.

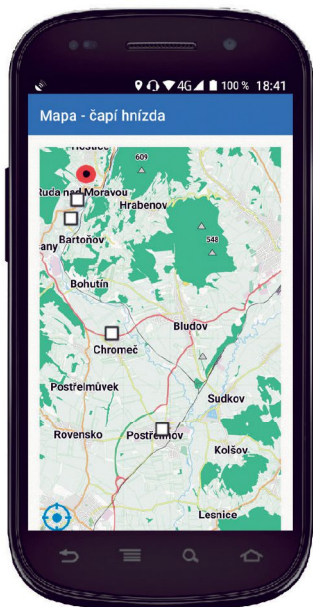
Kdy a proč vlastně databáze vznikla?

Faunistickou databázi ČSO jsme spustili 1. března 2010 po asi dvouleté intenzivní přípravě. Myšlenka na něco podobného je ale mnohem starší, již od roku 2002 existoval velice jednoduchý systém zveřejňování pozorování na webu ČSO. Postupem času narůstala potřeba pokročilejšího sdílení a dlouhodobého uchování dat, která jsou cenná a využitelná i pro ochrannářské a vědecké účely. Faunistická databáze proto od začátku vznikala se zadáním naplnit hned tři rozdílné a vzájemně se doplňující cíle: umožnit snadné a rychlé sdílení zajímavých pozorování, umožnit sběr faunistických údajů o všech druzích ptáků pro další odborné využití a podporovat ornitologii a pozorování ptáků jako smysluplné trávení volného času.

Pro koho je databáze určena, kdo ji může využívat?

Avif může využívat kdokoli. Politikou ČSO je umožnit přístup k datům, k vědeckým i jakýmkoli jiným účelům komukoli bez jakéhokoli omezení. Kdokoli si může zřídit účet, vést si evidenci svých pozorování, zveřejňovat je nebo je ponechat v utajeném režimu anebo si jen prohlížet nebo stáhnout pozorování ostatních.

Pomocí aplikace Avif Mobile pro Android můžeme nejen zadávat svá pozorování, ale třeba si i zobrazit hnízda čápů v okolí

Kolik lidí databázi využívá a kolik je v ní záznamů?

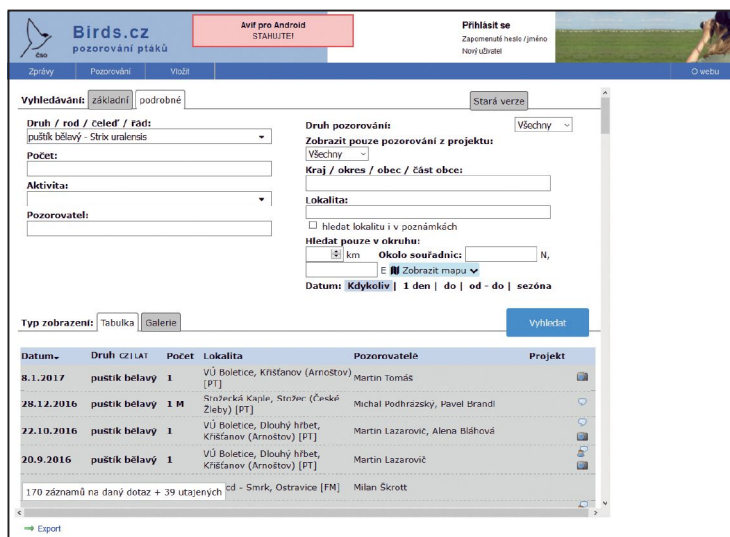
K prosinci 2016 evidujeme přes pět a půl tisíce registrovaných uživatelů, z nichž zhruba dva tisíce zapsali svá pozorování v uplynulém roce. Lidí, kteří si údaje jen prohlížejí, je ale mnohem víc, měsíčně evidujeme přístupy z více než deseti tisíc unikátních IP adres. Počet záznamů v databázi narostl za šest let na více než jeden a půl milionu. Navíc jsme na podzim 2016 začali poskytovat databázové prostředí pro evidenci kroužkovaných ptáků, s čímž byl spojený jednorázový import údajů o dřívějších kroužkováních, takže nyní spravujeme přes 4,5 milionu jednotlivých datových záznamů.

Má smysl do ní vkládat i běžné ptáky (např. sýkorky, vrabce ad.) co mi létají na zahradu nebo na balkon?

Smysl má evidence každého pozorování. Úplně nejlepší je zapisování kompletních seznamů pozorovaných druhů, tedy všech ptáků pozorovaných v určité době na určitém místě. A právě opakovaná pozorování na stejném místě dávají možnost budoucích srovnání, k čemuž se pozorování na zahradě výborně hodí.

Má databáze Avif i nějaké vědecké využití? Vznikla či chystá se nějaká vědecká studie, příspěvek...?

Databáze má velký vědecký potenciál a také jsou data z ní pravidelně citována v nejrůznějších odborných pracích. Je nepostradatelná při jakékoli faunistické práci, tedy chceme-li popsat, jací živočichové se vyskytují na nějakém území. S rostoucím množstvím údajů v databázi se ale nabízí i další pole působnosti:

kvantitativní analýzy sebraných dat. Ty se zatím nacházejí ve fázi vývoje a testování (nejen u nás), do budoucna budou ale zdrojem například časného varování při úbytku některých druhů nebo naopak třeba při šíření druhů nepůvodních. Velké množství přesně lokalizovaných údajů o výskytu druhů přináší i možnost zkoumání vztahů ptačích druhů a prostředí nebo každoročního pohybu ptačích populací napříč Evropou. Výsledky takového zkoumání jsou ve velmi pěkné grafické podobě zveřejněny na eurobirdportal.org/cze/cz/.

Mohou být data využita pro ochranu ptáků?

Údaje o výskytu druhů jsou k využití v ochranářské praxi přímo předurčeny. Naprosto běžné je, že při hodnocení investičních záměrů jak zpracovatelé příslušné dokumentace, tak nevládní organizace (včetně ČSO) i státní úředníci kontrolují, co se o předmětném území ví, a samozřejmě hledají podklady i v databázi. Důležité je, že databáze je veřejně přístupná, a tedy využitelná opravdu pro kohokoli. Z dlouhodobého pohledu pak může databáze sloužit třeba i vytipování důležitých shromaždišť

Díky podrobnému vyhledávání najdeme mezi miliony záznamů velmi rychle ty, které nás zajímají

Avif.birds.cz

Avif může využívat kdokoli. Politikou ČSO je umožnit přístup k datům, k vědeckým i jakýmkoli jiným účelům komukoli bez jakéhokoli omezení.

Stahování Faunistické databáze ČSO

záznamů připraveno pro export.

ČSO umožňuje neomezený přístup k datům. Pro účely evidence vyplňte prosím následující údaje:

Uživatel: Zdeněk Vermouzek
Email, telefon: verm@birdlife.cz, 773380285 [upravit](#)
Účel*: vyhodnocení dat, odborný článek (nejsem profesionální ornitolog) ▾
Popis účelu*:
 vyhodnocení výskytu puštíka bělavého

Faunistická databáze ČSO, jejímž pořizovatelem je Česká společnost ornitologická, podléhá licenci Creative Commons Uveďte autora-Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

Prohlašuji, že výše uvedené kontakty jsou pravdivé a funkční, že jsem uvedl/a pravdivé účel stahovaných dat, že jsem se seznámil/a s podmínkami licence CC BY-SA 4.0 International a zavazuji se je dodržovat.

Vygenerovat!

Zde si můžete stáhnout balíček doprovodných dat (slovníků).

Záznamy Faunistické databáze ČSO jsou přístupné pod otevřenou licencí Creative Commons BY-SA. Nevládní organizace ČSO jde v tomto směru mnohem dál než valná většina státních (a tedy z veřejných peněz placených) informačních zdrojů

ptáků nebo k ochranářskému výzkumu vztahu druhů a prostředí.

Co je to Avif Mobile?

Avif Mobile je aplikace pro mobilní telefony a tablety s operačním systémem Android. Umožňuje zápis pozorování v elektronické formě přímo v terénu a šetří tak čas spojený s přepisováním do počítače. Aplikace využívá i další možnosti chytrých zařízení, jako je automatický zápis data, času i polohy, takže pořízení záznamu pozorování je skutečně jednoduché. Pro Avif Mobile postupně přidáváme další funkce, poslední je zatím přehled čapích hnízd a zápis pozorování na nich.

Co si v databázi najde začátečník a co zkušený birdwatcher?

Každý si najde své právě proto, že se sdílejí data o všech druzích. Pro někoho, kdo s ptáky začíná, může být databáze dobrým zdrojem inspirace, na jaké lokality se podívat. Je zde také

možnost vložit fotografii neurčeného ptáka a většinou do několika minut někdo ze zkušenějších kolegů odpoví a druh určí. Soutěživé typy birdwatcherů se rády pochlubí méně obvyklými pozorováními, specialisté mohou sledovat výskyt druhů, kterými se zabývají. Každý si pak může prohlížet fotografie jen tak pro radost nebo se zdokonalovat v určování druhů.

Není nebezpečné sdílet údaje o výskytu citlivých druhů?

Rozhodně není dobré zveřejňovat všechna svá pozorování. Bohužel mezi námi stále chodí lidé, kteří mohou některým druhům i úmyslně škodit (to se týká především dravců) nebo jen z neznalosti a zvědavosti ohrozit třeba hnízdění citlivých druhů. Určitě bychom proto neměli zveřejňovat přesné polohy hnízd citlivých druhů, především dravců, ale i volavek, výrů a dalších. Jako správci databáze ale plně respektujeme přístup autorů pozorování. Žádná zadaná data necenzurujeme, zobrazují se přesně tak, jak je autor zadal. Právě na pozorovateli proto leží odpovědnost zvážit, zda to které konkrétní pozorování zveřejnit, nebo ne. K dispozici má dvě úrovně utajení: jednak utajení lokality pozorování, kdy ostatní podrobnosti zůstávají veřejně přístupné, a úplné utajení pozorování. V tomto případě je záznam přístupný jen ČSO pro souhrnná zpracování, žádné detaily ani identita pozorovatele není nikomu a žádným způsobem dostupná. Data jsou ale stále k dispozici pro souhrnná vyhodnocení nebo například pro argumentaci ve prospěch ochrany přírody ve správních řízeních.

Pomůže mi databáze ve zlepšení znalostí o ptácích?

Jsou dvě základní možnosti, jak se lze s Avifem zdokonalit v určování ptáků. Tím prvním je prosté prohlížení fotogalerie, případně i se zasláním dotazu pozorovateli, podle čeho daný druh určil. Druhou možností je zadání neznámého druhu, který se povede vyfotografovat. Většinou během několika minut někdo z početné ornitologické komunity zareaguje a druh správně určí.

Co jsou to speciální projekty Avifu?

Sledování ptáků je podobně variabilní jako ptáci samotní. Parametry, které má smysl sledovat u jednoho druhu, jsou bezvýznamné u jiného a naopak. Abychom umožnili sběr nejrůznějších typů dat a současně neztratili možnost spravovat data jednotně, připravujeme pro různé účely specializované formuláře. V mapování

pro hnízdní atlas atlas.birds.cz se tak zaznamenává kód mapovacího čtverce a pořadí, v jakém byly zjištěny jednotlivé druhy. A povinné je uvedení kategorie průkaznosti hnízdění, bez něhož jsou údaje pro hnízdní atlas bezcenné. Pomocí zcela samostatné webové stránky cap.birdlife.cz sledujeme každoroční přílety a hnízdění čápů, zobrazují se karty hnízd s detaily o počtu mláďat a jejich stáří. Ještě specializovanější jsou strnadi.cz, kde může veřejnost sbírat nahrávky strnadičích hlasů, díky kterým odborníci z Karlovy univerzity odhalují taje ptačích nářečí. ■

Faunistická databáze poskytuje nejen tvrdá data pro faunistické zpracování, ale funguje i jako sociální síť – umožňuje diskusi o jednotlivých pozorováních a podporuje tak komunitu ornitologů a birdwatcherů

Birds.cz pozorování ptáků

Avif pro Android STAHOUJTE!

Přihlášen: Zdeněk Vermouzek
přepnout na: Vermouzek Z.
Odhlásit se

Zprávy | Pozorování | Vložit | Administrace | Můj profil | O webu

Puštík bělavý – *Strix uralensis*

Datum: 28. 5. 2016
Čas vycházky: 5:30 – 7:00
Počet: 2 ad.
Aktivita: A2 zpěv
Lokalita: NP Šumava
Obec / část obce: Stožec (České Žleby) [PT]
Pozorovatelé: Martin Tomáš
Komunikující pár → Upravit

Komentáře
Vložit komentář → Radit postupně

Miroslav Žizka, 28. 5. 2016 19:42 → Postupně
Opravdu nádherná sova a krásná fotografie. Gratuluji. MŽ → Odpovědět

Tomáš Chvojka, 28. 5. 2016 20:13 → Postupně
Dobrý den, také Vám blahopřeji k tomuto nádhernému pozorování.
Tomáš Chvojka → Odpovědět

Štěpán Vidner, 5. 6. 2016 20:51 → Postupně
Dobrý den, chtěl bych vám v první řadě poděkovat za vaše pozorování. Dnes jsem se na něj byl podívat. Seděl na obrovské jedli hned u cesty. Později nerušeně lovil v oplodence. Náhdera. → Odpovědět

Fotka | Mapa

kliknutím zobrazíte fotografii